

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN UKRAINE: HISTORICAL ASPECT

Серебро М.В., докторант

Ужгородський національний університет

Наукова публікація присвячена дослідженню історії становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій в Україні.

Зазначається, що Україна як цивілізована європейська держава активно включена в процеси цифровізації суспільного життя, чому сприяло формування належної правової основи розвитку інформаційного суспільства, правова регламентація впровадження інформаційних технологій не тільки у сфері виробництва та надання послуг, але й у сферу публічного адміністрування, надання адміністративних послуг, судову систему тощо.

Дослідження розвитку адміністративно-правового регулювання використання інформаційних технологій в Україні в історичному аспекті має за мету виокремлення позитивних результатів законотворчої та нормотворчої діяльності, а також виявлення допущених помилок в процесі правової регламентації розвитку інформаційного суспільства, цифровізації тощо.

Наголошено на тому, що сучасний стан правової регламентації використання Інтернет та інших електронних засобів комунікації є задовільним, адже не поодинокими є випадки використання інформаційних технологій у протиправній діяльності. Більше того, історично склався новий термін – кіберзлочинність, який охоплює цілий ряд протиправних діянь із використанням новітніх інформаційних технологій. Проблемним залишається питання здійснення контролю електронної торгівлі з боку органів публічної адміністрації, а також питання захисту та збереження інформації, зокрема, персональних даних. Не менш актуальною є протидія поширенню в мережі Інтернет забороненого контенту – творів, що пропагують культ насильства та жорстокості, порнографії тощо.

Історія правової регламентації протидії кіберзлочинам шляхом посилення кримінальної відповідальності за їх вчинення показує, що встановлення більш жорстких санкцій не завжди призводить до зменшення кількості правопорушень, адже заборонений об'єкт посягання стає більш бажаним і злочинці стають більш винахідливими, використовують нові схеми використання інформаційних технологій для здійснення протиправної діяльності.

Резюмовано, що оптимальним засобом контролю Інтернет, електронної торгівлі, протидії правопорушенням із використанням інформаційних технологій є правова регламентація та впровадження технічних рішень – відповідного програмного забезпечення та технічних приладів здійснення незалежного контролю за діяльністю фізичних та юридичних осіб у сфері використання інформаційних технологій.

Ключові слова: інформаційні технології, історія, регулювання, публічна адміністрація, контроль, Інтернет, кіберзлочини, програмне забезпечення, технічні рішення, запобігання.

The scientific publication is devoted to the study of the history of the formation and development of administrative and legal regulation of the use and development of information technologies in Ukraine.

It is noted that Ukraine, as a civilized European state, is actively involved in the processes of digitalization of public life, which was facilitated by the formation of the appropriate legal basis for the development of the information society, legal regulation of the introduction of information technologies not only in the sphere of production and provision of services, but also in the sphere of public administration, provision of administrative services, judicial system, etc.

The study of the development of administrative and legal regulation of the use of information technologies in Ukraine from a historical perspective aims to highlight the positive results of law-making and rule-making activities, as well as to identify mistakes made in the process of legal regulation of the development of the information society, digitalization, etc.

It was emphasized that the current state of legal regulation of the use of the Internet and other electronic means of communication is satisfactory, because there are not isolated cases of the use of information technologies in illegal activities. Moreover, a new term – cybercrime – has historically been formed, which covers a number of illegal acts using the latest information technologies. The issue of control of electronic commerce by public administration bodies, as well as the issue of protection and preservation of information, in particular, personal data, remains problematic. Countering the spread of prohibited content on the Internet – works that promote the cult of violence and cruelty, pornography, etc. – is no less relevant.

The history of legal regulation of combating cybercrimes, in particular, by strengthening criminal liability for committing crimes using information technologies, shows that the establishment of tougher sanctions does not always lead to a decrease in the number of offenses, because the prohibited object of encroachment becomes more desirable and criminals become more inventive. use new schemes of using information technologies to carry out illegal activities.

It is noted that the optimal means of controlling the Internet, electronic commerce, combating offenses using information technologies is legal regulation and the implementation of technical solutions – appropriate software and technical devices for independent control over the activities of individuals and legal entities in the field of information technology use.

Key words: information technology, history, regulation, public administration, control, Internet, cybercrimes, software, technical solutions, prevention.

Актуальність теми. Фундаментальне дослідження будь-якого правового явища чи процесу потребує в першу чергу вивчення їх історії, адже сучасний стан правового регулювання певних суспільних відносин є наслідком еволюції правотворчої діяльності, пошуку компромісів між публічними та приватними інтересами, формування оптимальної моделі правового регулювання.

Тому дослідження розвитку адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в Україні в історичному аспекті має за мету виокремлення позитивних результатів законотворчої

та нормотворчої діяльності, а також виявлення допущених помилок в процесі правової регламентації розвитку інформаційного суспільства, цифровізації тощо.

Інформаційні технології (скорочено – ІТ) визначають як систему методів, процесів та способів використання обчислювальної техніки і систем зв'язку для створення, збору, передачі, пошуку, оброблення та поширення інформації з метою ефективної організації діяльності людей [1, с. 227].

Різні аспекти правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій завжди були в центрі уваги науковців. Із останніх наукових праць,

пов'язаних із темою даної публікації слід виділити роботи Д. Біленької «Адміністративно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні» [2], О. Берназюка «Цифрові технології у праві: сучасний погляд у майбутнє» [3], Т. Ковальової та О. Гунбіної «Правові проблеми надання адміністративних послуг з використанням інтернет-технологій» [4], О. Комарова «Адміністративно-правовий статус суб'єктів здійснення цифрової трансформації регіону» [5], А. Краковської та М. Бабики «Цифровізація адміністративних послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку» [6], А. Омельченка «Суспільні відносини у сфері цифровізації як предмет правового регулювання» [7], Р. Стефанчука «Інформаційні технології та право: quo vadis?» [8], І. Тищенкою «Адміністративні процедури надання електронних публічних послуг публічною адміністрацією в Україні» [9].

На окрему увагу в контексті теми дослідження заслуговує публікація В. Пилипчука та В. Цимбалюка «Історико-правові проблеми становлення і розвитку інформаційної сфери та інформаційного права в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття)» [10].

Проте становлення та розвиток адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в Україні ще не було предметом окремого наукового аналізу, що актуалізує підготовку даної публікації.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження історії становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій в Україні з метою формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у даній сфері суспільних відносин.

Методологія публікації включає філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи дослідження. Серед філософських методів дослідження застосовуються закони та прийоми діалектики, принципи об'єктивності та історизму. Серед загальнонаукових методів застосовуються системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу (аналіз, синтез, дедукція та індукція). Серед спеціально-юридичних методів дослідження застосовується формально-юридичний метод як похідний від аксіоматичного методу дослідження, історико-правовий метод, а також метод юридичного моделювання.

Також в процесі дослідження використовуються такі загальновідомі наукові підходи як цивілізаційний, антропоцентричний, телеологічний та синергетичний.

Результати дослідження. Початок історії адміністративно-правового регулювання функціонування та розвитку інформаційних технологій безпосередньо пов'язаний із останньою науково-технічною революцією – винаходом комп'ютерів та Інтернет. Стрімка цифровізація зумовила появу нових суспільних відносин – відносин між людьми у цифровому світі та відносин людей з інформаційними ресурсами та інформаційними технологіями.

Як зазначають В. Пилипчук та В. Цимбалюк, початок ХХ ст. був пов'язаний з фундаментальними відкриттями сучасної наукової парадигми: теорії імовірності й квантової механіки. Саме вони створили базові передумови для наукового і технічного прогресу в його сучасному баченні. Проте реалізовуватися на технічному рівні ці відкриття почали в середині ХХ ст., коли вже стали помітними шляхи їх технологічної реалізації.

З середини 50-х рр. ХХ ст. розпочався так званий кібернетичний період розуміння інформації. 50-ті й 60-ті рр. минулого століття були відзначені розквітом кібернетики й електроніки. Представники саме цих наук створювали перші та подальші покоління електронних обчислювальних машин, зокрема персональних комп'ютерів. Саме тоді формувалися і бурхливо розвивалися основні теорії

інформації. Теоретична спадщина того часу й дотепер є основним базисом у науці при дослідженні проблем інформації [10, с. 32].

Слід відзначити, що на перших етапах «комп'ютеризації» світу питання правового регулювання відповідних відносин не виникало, що було обумовлено незначним поширенням нових технічних приладів та обмеженими обсягами інформації, які оброблялися та зберігалися на перших електронних обчислювальних машинах.

Період кібернетичного розуміння ролі й значення інформації продовжувався до 1990-х рр., тобто до початку масової інформатизації, коли розпочався етап впровадження персональних комп'ютерів, цифрових ліній передачі інформації і створення нового класу інформаційних технологій. Великі швидкості передачі інформації, а також високі технології її обробки, зберігання і використання створили нові рівні розуміння природи і значення інформації в суспільстві [10, с. 32].

Інформація починає сприйматися як повноцінний ринковий продукт, який має власну ціну. Першими такими нематеріальними товарами стали комп'ютерні програми, зокрема, операційні системи та прикладні програми для обробки та систематизації інформації. Відповідно, на цьому етапі цифровізації суспільних відносин до товарообігу у сфері інформаційних технологій застосовувались загальні правила та принципи цивільного обігу – норми Цивільного та Господарського кодексів, а до правопорушень із використанням інформаційних технологій – норми Кримінального кодексу, якими встановлювалась відповідальність за крадіжку, шахрайство тощо.

З 1990-х рр. розпочався і до сьогодні триває так званий посткібернетичний період – період масового освоєння високотехнологічних інформаційно-комунікаційних систем, інформаційних технологій, ресурсів, продуктів і послуг та їх впровадження в усіх сферах життєдіяльності людини, суспільства, держави та міжнародної спільноти [10, с. 32].

У вказаний посткібернетичний період наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. в Україні та світі відбулася інформаційна революція, однією з ключових особливостей якої є стрімкий розвиток інформаційних технологій і зростання значимості інформації, що привело до формування інформаційного суспільства. Згідно з наданим у 1993 р. визначенням Комісії Європейського Союзу інформаційним є суспільство, у якому діяльність людей здійснюється на основі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій і технологій зв'язку [10, с. 32–33].

Із розвитком інформаційних технологій починає розвиватися і нормативна основа їх використання, адже нові суспільні відносини потребували належного правового оформлення, нормативного врегулювання із врахуванням їх специфіки та особливостей.

Процеси інформатизації, що відбувалися в усьому цивілізованому світі, не могли залишитися поза увагою керівництва суверенної Української держави. Але на початку 1990-х рр. ця робота здійснювалася досить фрагментарно. Ситуація почала кардинально змінюватися з утворенням відповідно до Указу Президента України від 13.03.1995 р. № 206/95 Національного агентства з питань інформатизації при Президенті України.

Початком системної роботи у сфері інформатизації можна вважати прийняття в лютому 1998 р. (вперше на пострадянському просторі) законів України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» та «Про Національну програму інформатизації», які розроблялися за участі Кібернетичного центру НАН України, Національного агентства з питань інформатизації при Президенті України, Секретаріату Кабінету Міністрів України та Секретаріату Верховної Ради України [10, с. 33–34].

Таким чином, національні органи публічної адміністрації стали одним із флагманів адміністративно-правового врегулювання процесів інформатизації на пострадянському просторі.

Подальшій активізації системної роботи у сфері інформатизації та об'єднанню інтересів державного і приватного секторів сприяла діяльність Державної комісії з питань запобігання та усунення можливих негативних наслідків комп'ютерної кризи 2000 р. та Урядової комісії з питань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади, створених згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.1999 р. № 218 та від 07.05.2000 р. № 777 відповідно.

У цей же період в Україні розпочалося активне формування інформаційного законодавства, що нині містить близько 4-х тисяч законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють сучасні інформаційні відносини та створюють правові передумови для розвитку функціональних напрямів інформаційної діяльності [10, с. 34].

Наведена кількість законів та інших нормативно-правових актів, які регулюють сучасні інформаційні відносини, демонструє складність та багатоаспектність суспільних відносин у сфері використання та розвитку інформаційних технологій.

У 2001 році було прийнято новий Кримінальний кодекс України, в якому окремий Розділ XVI був присвячений злочинам у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж. Відповідний розділ містив всього три статті. Так, ст. 361 «Незаконне втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж» передбачала відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованих електронно-обчислювальних машин, їх систем чи комп'ютерних мереж, що призвело до перекручення чи знищення комп'ютерної інформації або носіїв такої інформації, а також розповсюдження комп'ютерного вірусу шляхом застосування програмних і технічних засобів, призначених для незаконного проникнення в ці машини, системи чи комп'ютерні мережі і здатних спричинити перекручення або знищення комп'ютерної інформації чи носіїв такої інформації [11].

Стаття 362 КК України передбачала відповідальність за викрадення, привласнення, вимагання комп'ютерної інформації або заволодіння нею шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем.

І нарешті ст. 363 КК України передбачала відповідальність за порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних машин, їх систем чи комп'ютерних мереж особою, яка відповідає за їх експлуатацію, якщо це спричинило викрадення, перекручення чи знищення комп'ютерної інформації, засобів її захисту, або незаконне копіювання комп'ютерної інформації, або істотне порушення роботи таких машин, їх систем чи комп'ютерних мереж [11].

Слід відзначити, що за вчинення злочинів, передбачених частинами першими вказаних статей була передбачена відповідальність, не пов'язана із позбавленням волі, санкції передбачали або штраф, або виправні роботи чи обмеження волі. І тільки у разі вчинення злочинів, передбачених ч. 2 ст. 361 або ч. 2 ст. 362 КК України, а саме у разі вчинення відповідних злочинів повторно або за попередньою змовою групою осіб, санкції передбачали можливість позбавлення волі.

Проте, слід відзначити, що на практиці довести винуватість особи у вчиненні вказаних злочинів достатньо складно. Крім того, навіть санкція у вигляді позбавлення волі не зупиняє потенційних «хакерів», адже заборонений об'єкт посягання (інформаційні ресурси, інформаційні технології, доступ до них) з психологічної точки зору є для «професіоналів» у сфері ІТ ще більш бажаним. Тому більш раціональним вбачається адміністративно-правова

регламентація розробки та впровадження в сфері інформаційних технологій спеціальних програмних та технічних засобів, які унеможливають несанкціоноване втручання в роботу автоматизованих комп'ютерних систем (інформаційних, електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж).

З погляду хронології нормотворчої діяльності в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. В. Пилипчук та В. Цимбалюк виокремлюють наступні основні етапи формування національного інформаційного законодавства.

Перший етап – створення законодавчих основ становлення і розвитку інформаційної сфери в Україні. Ключовим актом для реалізації зазначеного було ухвалення постанови Президії Верховної Ради України «Про розробку пакету проектів законів з проблем інформатизації та захисту інформації», згідно з якою Кабінету Міністрів України доручалося до 1 вересня 1992 р. розробити і внести на розгляд Верховної Ради України пакет проектів законів з проблем інформатизації та захисту інформації, інформаційного забезпечення економічного та соціального розвитку, захисту прав громадян в умовах інформатизації, державної та комерційної таємниці, відповідальності за правопорушення у роботі з інформацією, реформування документообігу, контролю над експортом інформаційних ресурсів, доступу до інформації тощо. У результаті наприкінці 90-х рр. минулого століття інформаційне законодавство вже становило значний масив нормативно-правових актів – понад 260 законів, 295 постанов Верховної Ради України, 470 указів і розпоряджень Президента України, 1 370 постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України, а також понад 1 500 актів міністерств і відомств [10, с. 34].

Другий етап – правове забезпечення формування і реалізації державної політики з питань інформатизації та політики розвитку національного інформаційного законодавства. До основних подій на цьому етапі з погляду історії слід віднести:

- ухвалення Концепції Національної програми інформатизації (схвалено Законом України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 4 лютого 1998 року № 75/98-ВР);

- прийняття Урядовою комісією з питань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади (2000 р.), за підтримки Науково-технічної ради Держкомзв'язку та інформатизації України, рішення щодо підтримки і взяття за основу проекту Концепції реформування законодавства України у сфері суспільних інформаційних відносин з рекомендацією включення її для доопрацювання та подання її як нормативно-правового акта на виконання Національної програми інформатизації України;

- визначення Національною програмою інформатизації на 2000–2002 роки завдання щодо підготовки Концепції створення нормативно-правової бази у сфері інформатизації; а також ухвалення рішення РНБО України від 31.10.2001 р. «Про заходи щодо вдосконалення державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки України»;

- визначення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, для чого на законодавчому рівні було затверджено Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки, а також видано розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [10, с. 35–36].

В. Пилипчук та В. Цимбалюк зазначають, що особливості другого етапу було прийняття низки рішень і законодавчих актів, вкрай необхідних для формування і реалізації державної інформаційної політики, політики

забезпечення інформаційної безпеки України, а також запровадження комплексу заходів щодо розвитку інформаційного суспільства та інформаційного законодавства в Україні. Однак значна частина прийнятих рішень так і залишилася на той час не реалізованою [10, с. 35–36].

Третій етап – створення правової основи для завершення процесів цифровізації в Україні та приведення національного законодавства у даній сфері суспільних відносин у відповідність до права Європейського Союзу. Це, зокрема, прийняття законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» [12], «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [13], «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [14], «Про Національну програму інформатизації» [15], «Про цифровий контент та цифрові послуги» [16], «Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027)» [17].

Серед підзаконних нормативно-правових актів, які були прийняті на третьому етапі – «Засади реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку», затвержені постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56 [18]; «Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. [19]; «Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р [20], «Концепція розвитку цифрових компетентностей», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. [21], «Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. [22] та інші.

Заслужують на увагу виокремлені В. Пилипчуком та В. Цимбалюком певні історичні особливості, тенденції та системні проблеми становлення національного інформаційного законодавства в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., що потребують подальшого комплексного опрацювання, зокрема:

- нормотворча діяльність в інформаційній сфері нерідко здійснювалася за відсутності загальнодержавної системності, шляхом фрагментарного вирішення наявних проблем в окремих законах та інших правових актах. Мали місце суттєві розбіжності в розумінні системи інформаційного законодавства та підходів до її формування;

- різні закони та підзаконні акти, що регулюють суспільні інформаційні відносини, приймалися впродовж 20 років без достатньої узгодженості понятійно-категоріального апарату і застосовували ряд термінів, які були недостатньо коректними та неоднозначно сприймалися учасниками інформаційної діяльності;

- нормотворчий процес в інформаційній сфері нерідко здійснювався без належного узгодження з нормами міжнародного інформаційного права і положеннями правових актів ЄС. Значна кількість юридичних норм, які регулюють інформаційні відносини, розпорошена по різних законах та інших нормативно-правових актах, що ускладнює їх практичне застосування;

- норми законодавства щодо захисту персональних даних потребують суттєвого опрацювання та гармонізації з актами ЄС, розробки і введення правових механізмів реалізації людиною права власності на її персональні дані;

- не приділялася належна увага законодавчому врегулюванню однієї з основних функцій держави – забезпеченню інформаційної безпеки України [10, с. 36–37].

Крім того, В. Пилипчук та В. Цимбалюк зауважують, що в останні роки до вказаних проблем долучилися й інші негативні тенденції, у тому числі пов'язані із захистом прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері, доступом до публічної інформації, правовим регулюванням і захистом інформації державних електронних реєстрів тощо [10, с. 36–37].

Слід відзначити, що із подальшим розвитком інформаційних технологій названі проблеми тільки загострюються і потребують особливої уваги органів публічної адміністрації. Причому основним способом протидії негативним тенденціям у сфері цифровізації вбачається не посилення відповідальності за несанкціоноване втручання в роботу автоматизованих, електронних комунікаційних систем, а пошук нових технологічних рішень – надійного інноваційного програмного забезпечення, замкнених циклів обробки та зберігання інформації (без можливості доступу ззовні), створення мережі альтернативних носіїв інформації, незалежних від основної системи, доступу до Інтернет тощо.

Висновки. Підсумовуючи проведені дослідження слід зазначити, що сучасний стан адміністративно-правової регламентації використання інформаційних технологій, Інтернет та інших електронних засобів комунікації є задовільним, адже не поодинокими є випадки використання інформаційних технологій у протиправній діяльності. Більше того, історично склався новий термін – кіберзлочинність, який охоплює цілий ряд протиправних діянь із використанням новітніх інформаційних технологій. Проблемним залишається питання здійснення контролю електронної торгівлі з боку органів публічної адміністрації, а також питання захисту та збереження інформації, зокрема, персональних даних. Не менш актуальною є протидія поширенню в мережі Інтернет забороненого контенту – творів, що пропагують культ насильства та жорстокості, порнографії тощо.

Історія правової регламентації протидії кіберзлочинам, зокрема, шляхом посилення кримінальної відповідальності за вчинення злочинів із використанням інформаційних технологій показує, що встановлення більш жорстких санкцій не завжди призводить до зменшення кількості правопорушень, адже заборонений об'єкт посгання стає більш бажаним і злочинці стають більш винахідливими, використовують нові схеми використання інформаційних технологій для здійснення протиправної діяльності.

Оптимальним засобом контролю Інтернет, електронної торгівлі, протидії правопорушенням із використанням інформаційних технологій є адміністративно-правова регламентація та впровадження технічних рішень – відповідного програмного забезпечення та технічних приладів здійснення незалежного контролю за діяльністю фізичних та юридичних осіб у сфері використання інформаційних технологій.

Крім того, потребує завершення приведення національного законодавства у сфері адміністративно-правового регулювання використання та розвитку інформаційних технологій у відповідність до права Європейського Союзу.

Перспектива подальшого дослідження даної тематики обумовлена необхідністю проведення порівняльного аналізу адміністративно-правових засад функціонування та розвитку інформаційних технологій в Україні та зарубіжних країнах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Плескач В.Л., Затонацька Т.Г. Інформаційні системи і технології на підприємствах: підручник. К.: Знання, 2011. 718 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1KHaGifycHmwHhNV89WWC193eJQsjAiF/view>
2. Біленька Д.О. Адміністративно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 20 с.

3. Берназюк О.О. Цифрові технології у праві: сучасний погляд у майбутнє: монографія. Ужгород: Гельветика, 2020. 525 с.
4. Ковальова Т.В., Гунбіна О.В. Правові проблеми надання адміністративних послуг з використанням інтернет-технологій. *Наукові перспективи. Серія «Право»*. 2021. № 9 (15). С. 260-271. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/483/486>.
5. Комаров О.В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів здійснення цифрової трансформації регіону. *Юридична наука*. 2020. № 12 (114). С. 122-128.
6. Краковська А.Є., Бабик М.К. Цифровізація адміністративних послуг в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2022. Випуск 70. С. 329-334.
7. Омельченко А.В. Суспільні відносини у сфері цифровізації як предмет правового регулювання. *Юридична Україна*. 26.12.2023. DOI 10.37749/2308-9639-2023-10(250)-5
8. Стефанчук Р. Інформаційні технології та право: quo vadis? *Право України*. 2018. № 1. С. 30-50.
9. Тищенко І.О. Адміністративні процедури надання електронних публічних послуг публічною адміністрацією в Україні. *Форум права. Юридичний форум*. 2017. № 2. С. 124-129.
10. Пилипчук В.Г., Цимбалюк В.С. Історико-правові проблеми становлення і розвитку інформаційної сфери та інформаційного права в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 4 (87). С. 29-44.
11. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20010405#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
12. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
13. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
14. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15 липня 2021 р. № 1667-IX. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
15. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 1 грудня 2022 р. № 2807-IX. Дата оновлення: 01.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191> (дата звернення: 01.06.2024).
16. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10 серпня 2023 р. № 3321-IX. Дата оновлення: 02.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
17. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027): Закон України від 23 лютого 2023 р. № 2926-IX. Дата оновлення: 01.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
18. Деякі питання цифрового розвитку: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 р. № 56. Дата оновлення: 30.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
19. Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467-р. Дата оновлення: 11.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
20. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
21. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. Дата оновлення: 03.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
22. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Дата оновлення: 29.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).